

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

LATVIJAS
PSIHOLOGU BIEDRĪBA

Datorizēto testu pielietošana psihologa praksē

Attēls © <https://www.cambridgeassessment.org.uk/>

J. Ekmanis, 29.04.2020

6. starptautiskā zinātniski praktiskā konference
VESELĪBA UN PERSONĪBAS ATTĪSTĪBA: STARPDISCIPLINĀRĀ PIEEJA

Saturs

- Datorizētie testi – izpētei klātienē un attālināti
- APA un Psihologu sertifikācijas padomes vadlīnijas COVID laikam
- Datorizēto testu pieejamība šobrīd un tuvākajā nākotnē
- Vai datorizēta testēšana ir neizbēgama?

Datora loma un pielietojums izpētē

- Dators var atbalstīt izpēti visās tās posmos:
 - ✓ testu veikšanai (vadīšanai)
 - ✓ protokolēšanai, rezultāta aprēķinam un tā pārvēršanai standartizētajās vērtībās
 - ✓ testa rezultāta vizualizēšanai
 - ✓ interpretācijas norādēm
 - ✓ rezultātu saglabāšanai vēlākai dinamikas analīzei
 - ✓ atzinuma noformēšanai

(Butcher, 2013; Garb, 2000; Snyder, 2000)

Datorizētie testi – *datora atbalstīta izpēte vai skrīnings*

- Datora *atbalsta* daudzums ir atkarīgs no metodes -
 - ✓ Projektīvās metodes, zīmējumi, testi ar fiziskiem priekšmetiem
 - ✓ Aptaujas, aptauju veida testi, t.sk. intelekta un personības testi
 - ✓ Interaktīvi, dažādas modalitātes kognitīvo spēju testi
 - ✓ Testi, kas izmanto virtuālās realitātes iespējas
- Testa attālināta pielietošana – vairāk atkarīga no testa mērķa, klienta, iespējas nodrošināt vienveidīgu procedūru, u.c. ne-tehniskiem aspektiem. Šo nosaka metodes autori!

Vadlīnijas COVID laikā - APA

- <https://www.apaservices.org/practice/reimbursement/health-codes/testing/tele-assessment-covid-19>
 - ✓ Do not jeopardize test security
 - ✓ Do the best you can with what is available to you
 - ✓ Be rigorously mindful of data quality
 - ✓ Think critically about test and subtest substitutions
 - ✓ Widen confidence intervals when making conclusions and clinical decisions
 - ✓ Maintain the same ethical standards of care as in traditional psychological assessment services

Vadlīnijas COVID laikā - APA

- «Kad vien iespējams, testu vadīšanas procedūrām jāimitē vai vismaz jābūt pēc iespējas tuvu standartizētajiem protokoliem, kas sniegti testu rokasgrāmatās. Tomēr, ja tas nav iespējams, psihologiem jāveic pasākumi, lai savāktu pēc iespējas kvalitatīvākus datus, jāizmanto piesardzība un klīniskā pieredze, interpretējot šos datus un integrējot tos ar citu informāciju, lai izdarītu secinājumus un pieņemtu lēmumus»

Vadlīnijas COVID laikā - Psihologu sertifikācijas padome

- 21.04.2020. Psihologu profesionālās darbības vadlīnijas, sniedzot pakalpojumus attālinātā veidā valstī noteiktās ārkārtējās situācijas laikā (<https://ikvd.gov.lv/psihologiem/>)
 - ✓ «9. Attālinātā veidā ir iespējams veikt psiholoģisko konsultēšanu / sniegt psiholoģisko atbalstu. **Atzinuma sagatavošana un psiholoģiskā izpēte nav pieļaujama.»**
- Vadlīnijas neaizliedz veikt skrīningu!
- Padome var pārskatīt/grozīt vadlīnijas, izvērtējot pieejamos digitālos instrumentus / pieejas

Datorizēto testu pieejamība Latvijā

- Dažādu populāru testu datorizētās versijas netiek veidotas autoru noteikto ierobežojumu vai intereses neesamības dēļ
- Latvijā veidotās metodes top un attīstās lēni

Datorizēto testu pieejamība Latvijā

- Aptaujas, aptauju veida testi, t.sk. intelekta un personības testi
 - Speciālistu pašu elektronizētas aptaujas, vairāk organizāciju psihologu vidē
 - Tiek izmantoti rezultātu apstrādes palīgriki
- Kognitīvo spēju testi
 - Tiek izmantotas ārvalstu testu baterijas (piem., CNS VitalSigns <https://www.cnsvs.com/>) ar ārvalstu standartizētajām vērtībām
- Virtuālās realitātes iespējas – tikai eksperimentāli / pētījumu vajadzībām

Aktualitātes Latvijā

- Latvijas klīniskā personības testa (LKPT) elektroniskā versija
- Exploro.lv testu baterija
- Latvijas Psihologu biedrības aktivitātes (izpētes metožu reģistrs)

LKPT

- Datorizētā versija nodrošina testa izpildi, rezultātu aprēķinu, detalizētu testa protokolu
- Tehniskā datorizētās versijas izstrāde ir pabeigta, notiek vizuālās identitātes pielāgošana
- Tests būs pieejams tiem, kas ir apguvuši tā pielietošanu

Vārds Uzvārds

dd.mm.gggg.

hh^{mm}- hh^{mm}

LKPT

LATVIJAS KLĪNISKAIS PERSONĪBAS TESTS

TICAMĪBAS, KLĪNISKĀS FUNKCIONĒŠANAS UN PAPILDU SKALAS

T balles

Sākotnējā

0

25

50

75

100

125

150

175

200

AS

Atbilžu saskaņotības indekss

97

00

</

Exploro.lv testu baterija

- Ar autora atļauju, bez maksas speciālistiem būs pieejama attalināti pielietojama depresijas, trauksmes, stresa aptauja (*DASS-42; Depression, anxiety, stress scale, Lovibond, 1995; adaptācija Vanags, Raščevska, 2015*)
- Kognitīvo testu baterija būs pieejama pēc standartizācijas ~2020. gada rudenī. Ietver 6 testus, kas mēra:
 - motorās, psihomotorās funkcijas, vizuālās uzmanības dalīšanas, vizuālās uzmanības sekošanas funkcijas, uztveres ātruma, motorā ātruma un īstermiņa vizuālās atmiņas funkcijas, vizuālās uzmanības pārslēgšanas, kavēšanas funkcijas, vadības funkciju, lēmumu pieņemšanas spēju, uzmanības noturību, u.c.

Depresijas, trauksmes un stresa aptauja (DASS)

Lūdzu, izlasiet katru no piedāvātajiem apgalvojumiem un apvelciet to ciparu (0, 1, 2 vai 3), kurš norāda, cik lielā mērā apgalvojums attiecas uz pagājušajā nedēļā piedzīvoto un izjusto.

Nav pareizu vai nepareizu atbilžu.

Netērējiet pārāk daudz laika atbildes noteikšanai.

Vērtēšanas skala:

0 - Neattiecas uz mani vispār

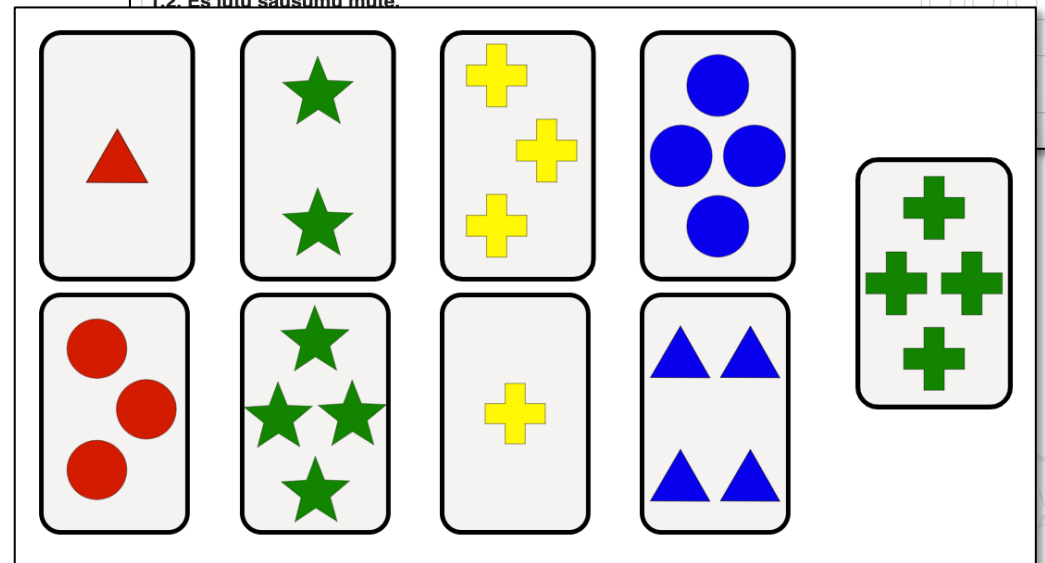
1 - Ir attiecināms uz mani nelielā mērā vai biju tam pakļauts/a īsu laiku

2 - Ir attiecināms uz mani diezgan lielā mērā vai biju tam pakļauts/a diezgan ilgu laiku

3 - Ir attiecināms uz mani ļoti lielā mērā vai biju tam pakļauts/a ļoti ilgu laiku

1. Apgalvojumi: *

	0	1	2	3
1.1. Es atklāju, ka mani satrauc ikdienas sīkumi.	☐	☐	☐	☐
1.2. Es jutu sausumu mutē.	☐	☐	☐	☐

Latvijas Psihologu biedrības aktivitātes

- Uzsākts darbs pie Latvijā izmantojamo psiholoģiskās izpētes metožu reģistra
- Tajā tiks apkopota informācija par to katras metodes izmantošanas mērķiem, priekšnosacījumiem, mācību iespējām, autoriem un izplatītājiem
- Tiks veikts pētījums ar mērķi noskaidrot, kādas metodes tiek lietotas un kādas būtu nepieciešamas

Vai datorizēta testēšana ir neizbēgama (nākotne)?

- Pasaulē, kas dramatiski ātri attīstās, psiholoģijai nav iespējas palikt uz vietas (Casper, 2004)
- Datorizētiem testiem ir dažādas priekšrocības
- Studenti apgūst datorizētas testēšanas pamatus augstskolās
- *Testu veidotājiem būtu jāapzinās, datorizētā testa versija nākotnē būs primārā!*

Literatūras saraksts

- Butcher, J. (2013). Computerized personality assessment. In J. Graham, J. Naglieri, & I. Weiner, (Eds.), *Handbook of psychology, volume 10: Assessment psychology* (pp. 165-191). Hoboken, NJ: John Wiley.
- Casper, F. (2004). Technological developments and applications in clinical psychology and psychotherapy: Introduction. *Journal of Clinical Psychology*, 60(3), 221-238.
- Garb, H. (2000). Introduction to the special edition on the use of computers for making judgments and decisions. *Psychological Assessment*, 12(1), 3-5.
- Snyder, D., (2000). Computer-assisted judgment: Defining strengths and liabilities. *Psychological Assessment*, 12(1), 52-60.

Vieta jautājumiem

ekmanis@gmail.com

